

Maria Vedin

Ur antologin nio, utgiven av Black Island Books
och Norrbottens länsbibliotek, 2002

ISBN 91-972792-8-5

Intervju: Andreas B Nuottaniemi

”Jag tänker aldrig någonsin ut vad jag ska skriva i förväg. Det måste komma från någonting djupare. Av samma anledning som jag inte har kontroll över mitt undermedvetna saknar jag kontroll över mitt skapande.”

Innan Maria Vedin var 30 år hade hon inte skrivit en enda rad. Hon hade sysslat en hel del med sport, fött två barn, jobbat lite som lärare och levde ett i det stora hela ganska alldagligt liv i Jokkmokk.

Så en dag, utan att hon riktigt vet hur eller varför, började textrader att snurra i hennes huvud. Textrader som ville ut och som fästa på pappret bildade dikter. Över en natt var Maria Vedin poet och än i dag, drygt tio år senare, är det någonting som hon har mycket svårt att förklara.

– Jag kan förstå att det låter lite konstigt, säger hon och ler. Det var ett kraftigt brott vid 30-årsåldern och jag ser på det som att jag har mitt gamla liv och mitt nya liv. De har egentligen ingenting med varandra att göra. Jag brukar fundera på varför det blev så men kan inte riktigt förklara, ens för mig själv. Det beror på inre faktorer som jag inte känner till. Som skillnaden mellan att vara vaken och sova, ungefär. En dag när jag var 30 år så vaknade jag bara, och det var inte så mycket mer med det.

Till en början skrev hon mest science fiction-dikter. När hon sedermera skickade runt dem till förlagen visade det sig emellertid att ingen var intresserad.

Det var inte förrän när hon 1992 kom in

i en annan typ av dikter som Wahlström & Widstrand nappade. Resultatet blev Maria Vedins första diktsamling, En grupp av ögonblick. Efter den följde, Diktafon och Den lila insidan, med relativt korta mellanrum. Hennes fjärde diktsamling, Handbok i galvaniska språk, kom ut 2001 och är både kortare och stramare i sin hållning än de tre tidigare böckerna.

Skaparflödet har dock varit konstant sedan hon fick den första dikten i sitt huvud för drygt tio år sedan.

– Jag tänker aldrig någonsin ut vad jag ska skriva i förväg, säger hon. Det måste komma från någonting djupare. Av samma anledning som jag inte har kontroll över mitt undermedvetna saknar jag kontroll över mitt skapande. Det ligger nämligen ingen rationell tankeprocess bakom, det skulle inte leda någon vart för mig. Och samtidigt går det ju att säga att om skrivandet hade varit en intellektuell process för mig så hade jag börjat skriva mycket tidigare. Intuitionen däremot går inte att plocka fram när man känner för det, den bara finns där.

Maria Vedin beskriver sitt författande som en dygnet runt-sysselsättning. Hon avsätter inga timmar här och där för skrivandet, utan antecknar närhelst orden kommer till

henne. Således bär hon alltid omkring på ett anteckningsblock och en penna.

– Eftersom jag inte kan styra mitt skapande är det enda jag egentligen kan göra att underlätta för det. Jag inrättar mitt liv i övrigt så att det inte ska komma i vägen för skrivandet. Men eftersom det ständigt pågår så blir skapandet också en del av min personlighet. Det finns alltid någonting i mig som registrerar, som en poetisk funktion i hjärnan, säger hon.

Det säger sig självt att ett sådant skapande, där fragment ur hennes undermedvetna ständigt gör sig hörda utan att hon själv har kontroll över det, kan vara väldigt jobbigt.

– Författande ska alltid beskrivas som så rosenskimrande, men vad är det som säger att det måste vara så? Vad är det som säger att man måste tycka att ens arbete är så jävla roligt hela tiden, och vad är det som säger att man måste tycka om skapandet bara för att man sysslar med det? Det är inte alltid roligt att skapa. Det kan vara jobbigt och rentav djupt plågsamt emellanåt.

Skapat? Dikter eller annat?

Nej, inte mer än en människa räknas.

Återfunnet. Skrapat ner till benen och hittat.

Som mest plågsamt blir det när hon inte klarar av att formulera en dikt som finns i hennes huvud. När den inte går att fästa på papper.

– Den finns där, man vet att den finns där, men den kommer inte ut. Då går man omkring med en ständig känsla av att den finns kvar där och man känner sin oförmåga. Det kanske var för svårt att uttrycka just det området, eller så hade jag valt fel uttrycksform. Jag kanske skulle ha gjort en målning i stället, eller en sång, eller

så skulle jag ha slagit sönder någonting. Det kanske var det uttrycket jag sökte. Eftersom jag nu en gång har valt orden, och försöker hitta dem, får jag sällan veta.

Utöver diktandet så sysslar Maria Vedin med en hel del andra, visserligen närbesläktade, saker. Samtidigt som hon började skriva dikter i 30-årsåldern så blev hon även intresserad av runtolkning och healing. Det intresset har hon utvecklat med åren och numera tar hon även emot kunder med jämna mellanrum.

– Det är svårt att förklara det här utan att det låter som flum, säger hon, men som poet har jag utvecklat min intuition och på samma sätt som jag använder den när jag skriver dikter har jag lärt mig att använda den till att läsa av nuet och framtiden med hjälp av runtolkning.

Det är svårt att inte se detta som tätt sammanknutet med hennes livslånga fascination för science fiction och fantasy. Maria Vedin är oerhört beläst, säger hon, har närmast matat in böcker sedan hon först lärde sig läsa. Allt från engelska 1800-tals-romantiker till ryska och franska klassiker, och nutida svenska poeter. Men det som har följt med henne hela tiden är intresset för science fiction, som även avspeglar sig i de många sf-noveller hon har skrivit för Jules Verne-magasinet. En del av dem finns numera även utgivna på eget förlag, under namnet Sagor från en jordisk planet.

– Jag ser science fiction som en form att behandla idéer i. Den kan innehålla i stort sett vad som helst, från allegorier och symboler till funderingar kring mänskliga problem. Det är en genre som innefattar alla andra genrer. Jag har slukat det mesta i den, både böcker och filmer, och håller nog Philip K Dick som min favoritförfattare.

Men ofta kan min smak vara ganska mainstream och jag tycker exempelvis om både Judge Dredd och Terminator.

Numera blir det emellertid mest facklitteratur för Maria Vedin. Sedan 1996 arbetar hon nämligen som forskarstudent vid Luleå universitet. Just nu skriver hon på en avhandling i engelska, om adverbialens funktion i litterärt språk. Hon har arbetat på den i två år, och beräknas hålla på med den i ytterligare två år.

– Engelska har alltid varit mitt favorit-språk. Ordrikedomen, satsmelodin och rytmen fascinerar mig väldigt mycket, säger hon. ☺

Innan är ditt namn, för sista gången helt
förtvivilade stavelser
och upplöst är du hos mig
ledd i sömnen
är vi minnet av varandra
efter dig är rummet fyllt
så många och så högt
väckt så tystnar de
din förberedda död
ännu ofödd gråter du
i gräset under kullen
alla hjältars trädgård

UR EN GRUPP AV ÖGONBLICK, 1993

en korridor att åldras i
ett bord att nöta ner
en säng att tunnas ut i
ett avstånd att inte tala om
en cell i taget
där den svarte jesus växer
ett annorlunda havande

UR DIKTAFON, 1995

jag hinner upp dig på efyran
busstationen gör ett uppehåll
dina anteckningar blåser iväg
jag är mycket försenad och hinner inte vänta på dig
orden är slut i hamburgergrottan
gör inte fler sekunder på mig

UR DEN LILA INSIDAN, 1997

Infiltratörer
och medbrottslingar!
Ert slappa medhåll gör mig sjuk.
Ni kan börja läsa här
eller i natt natt mörka jord
Gör det utan karta
mitt land finns bara
utan vägar eller uppdrag
Hyreshusen är på väg bort
smälter ner igen utan någonting i gengäld
mina landmärken flyttar på sig
du märker inget av den brända jorden
det hände innan du kom hit

UR HANDBOK I GALVANISKA SPRÅK, 2001

jag bad om förvandling
flyter som dimman över träden
farlig som ishalkan om hösten
fuktigare än natten
vitare än mörkret
tog du mig på orden

UR HANDBOK I GALVANISKA SPRÅK, 2001

virvlar, inte steg
övergångar av färg
min kvinnas kropps förvandling ska inte följa mönstren
jag är byggd av grönt vatten
min natur är inåt
ansiktet är bränt, det flagnar av på läpparna
tecknen i händerna grundas ut
vissa rader passar inte i en handbok för galvaniska språk
du kan stänga av reaktorn nu

UR HANDBOK I GALVANISKA SPRÅK, 2001